

Kibre karşı kibir

Orhan Bey: “‘Kibre karşı kibir sadakadır’ derler. Bu söz doğru mudur? Doğru ise açıklar mısınız?”

Mü'min kibirlenmez. Fakat izzetini yere de düşürmez. Mü'min gerektiği yerde tevazu sahibi, gerektiği yerde izzet ve onur sahibidir. Kur'ân, “Muhammed Allah'ın Resûlü'dür. Beraberinde olanlar kâfirlere karşı çetin ve izzetli, birbirleri arasında merhametlidirler”¹ buyuruyor. Yine Kur'ân'da Allah'ın övdüğü mü'minler topluluğu, “mü'minlere karşı alçakgönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve şiddetli”dirler.²

Bu âyetlerden anlıyoruz ki, mü'min, kâfire karşı şiddetini, izzetini, onurunu ve vakarını korusa da, mü'mine karşı düşmanlık görsün görmesin, şefkat, merhamet, tevazû ve alçakgönüllülük meleği kesilmelidir. Mü'min müminden kibir görse de, kibirle karşılık vermez. Onun kibir göstermekle hata ettiğini bilir, ona bu hatadan ve vartadan kurtulması için duâ eder. Ama asla ona kibirle karşılık vermez. Çünkü mü'minin mü'mine karşı kibir göstermesi haramdır.

Mü'minin, muhtelif hallere göre makbul davranışlarını şöyle sıralayabiliriz:

- 1) Kâfirden şiddet ve düşmanlık gördüğünde, aynı şiddet ve aynı sertlikle cevap verir. Kâfirin kibrine karşı, milleti ve dini adına kibirli olur.
- 2) Kâfirden düşmanlık görmediğinde, izzetini ve heybetini korumakla beraber, kâfirin hak ve hukukuna saygıyı esirgemez, ona iyilik eder.
- 3) Mü'minden iyilik gördüğünde ona iyilik eder, mütevazı olur.
- 4) Mü'minden kötülük gördüğünde, ona yine dostluk gösterir, yine iyilik eder, yine tevâzûunu eksik etmez.

Bu gün sosyal hayatın neresinde olursak olalım; ölçümüz, özetlemeye çalıştığımız bu esaslar olmalıdır. Bedüzzaman Hazretleri, mü'minin, kerim olduğundan, yani yaratılış itibarıyla mükerrem olduğundan ne kadar kötülük yaparsa yapsın kendisine yapılan iyilik ve ikramı çok iyi algılayacağını ve düşmanlıktan vazgeçip dostluk yüzünü göstereceğini kaydediyor.³

Demek mü'minin mü'mine aynı düşmanlıkla, aynı kötülükle, aynı kabalıkla, aynı

kibirle cevap vermesine dinimizde izin yoktur. Bilakis düşmanlık da görse, kötülük de görse, kabalık da görse, kibir de görse mü'mine karşı hep iyi yürekli, hep iyilik ve ikram sahibi olmalıdır. Yani mü'min adavet etmek isterse kalbindeki adavet dürtülerine ve düşmanlık duygularına adavet etmelidir ve mü'mine karşı tam bir muhabbet fedaisi kesilmelidir. Bediüzzaman bu hususu şu veciz ifadesiyle özetler: "Biz muhabbet fedaileriyiz. Husumete vaktimiz yok"⁴

Özetlersek, "Kibre karşı kibir sadakadır" sözü, mü'minin mü'min karşısındaki duruşunu değil, kâfir karşısındaki duruşunu tanımlıyor olmak kaydıyla doğru anlaşılabilir. Yani mü'min, kâfirin kibrine kibirle, heybet ve azametle cevap verir. Fakat mü'minden kibir de görse, kibirle karşılık veremez. Mümin, mü'mine karşı tevazudan ayrılmaz.

Dipnotlar:

- 1- Fetih Sûresi: 29
- 2- Mâide Sûresi: 54
- 3- Mektubat, s. 256
- 4- Hutbe-i Şamiye, s. 73